

1.	גב'
2.	מר
3.	מר
4.	מר
5.	מר
6.	מר
7.	גב'
8.	מר
9.	מר
10.	גב'
11.	מר
12.	גב'
13.	מר
14.	גב'
15.	מר
16.	גב'
17.	מר
18.	גב'
19.	גב'
20.	מר
21.	מר
22.	מר
23.	עמותת "גישה- מרכז לשמירה על הזכות לנוע"

ע"י ב"כ עוה"ד מיכל לופט ו/או אסנת כהן-ליפשיץ ו/או מורן גור ו/או מוריה פרידמן-שריר מעמותת "גישה – מרכז לשמירה על הזכות לנוע" רחוב הרכבת 42 תל אביב
טלפון: 03-6244120, פקס: 03-6244130

העותרים

- נגד -

1. שר הביטחון
2. מתאם פעולות הממשלה בשטחים
3. מינהלת התיאום והקישור (עזה)

ע"י ב"כ עו"ד ממחלקת הבג"צים, פרקליטות המדינה
רח' צלאח א-דין 31, ירושלים
טלפון: 02-6466590, פקס: 02-6467011

המשיבים

עתירה דחופה למתן צו-על-תנאי

בית המשפט הנכבד מתבקש בזאת ליתן צו-על-תנאי המופנה כנגד המשיבים, והמורה להם לבוא וליתן טעם **מדוע לא ישיבו ומדוע לא יאשרו** את בקשותיהם של העותרים 1- 22 לצאת מרצועת עזה, דרך ישראל, לגדה המערבית ולחוו"ל, לצורך **ביקור בני משפחה חולים**. הבקשות הוגשו למשיבים לפני חודשיים ולמרות זאת טרם התקבל מענה. בשל הדחיפות בקבלת מענה, ובשל אופיין ההומניטארי של הבקשות, לעתירה זו נלווית בקשה לקיום דיון דחוף.

בנוסף, מתבקש בית המשפט הנכבד לחייב את המשיבים בהוצאות העותרים, לרבות שכ"ט עו"ד, בצירוף מע"מ כדין.

בקשה לקיום דיון דחוף

העותרות 1, 7, 12 ו-18 הן נשים פלסטיניות המתגוררות ברצועת עזה. הן מבקשות לצאת בדחיפות, יחד עם ילדיהם הקטינים (העותרים 2-6, 8-11, 13-17 ו-19-22 בהתאמה), לביקור בני משפחה חולים: העותרות 1, 7 ו-12 הן אחיות המבקשות לבקר את **אביהן** החולה בגדה המערבית. עותרת מס' 18 מבקשת לבקר את **בן-זוגה** החולה בערב הסעודית.

העותרות 1, 7 ו-12 הגישו את בקשתן ב-14.6.2017, ושמבקשה זו לא נענתה, הגישו בקשה נוספת ב-28.8.2017. עותרת מס' 18 הגישה את בקשתה ב-11.9.2017. אף לא אחת מהן קיבלה מענה מהמשיבים, על אף האופי ההומניטארי המובהק של הבקשה ועל אף התחייבות מת"ק עזה לטפל בבקשות לביקורי חולה בדחיפות ובחריצות.

נוכח העובדה שחלף זמן רב מאז הגישו העותרות את בקשותיהן, ונוכח העובדה שמדובר בביקור אדם חולה- מתבקש בית המשפט הנכבד לקבוע את הדיון בעתירה בדחיפות וככל הניתן בימים הקרובים, בהתאם ליומנו כמובן. יצוין כי לעותרים 18-22 המבקשים לצאת לערב הסעודית, דרך ישראל ומעבר אלנבי, אשרת כניסה לירדן שתפקע ב-23.11.2017 ולכן דיון בעתירה בדחיפות הוא במיוחד חשוב שכן בלעדיו תסוכל יציאתם של העותרים.

ככל שיחליט בית המשפט הנכבד לבקש את תגובת המשיבים לעתירה, נבקש כי מועד הגשתה ייקבע סמוך ככל הניתן למועד הגשת עתירה זו.

ואלו נימוקי העתירה:

הצדדים לעתירה

1. **העותרת 1**, גב' [REDACTED] היא תושבת פלסטינית המתגוררת ברצועת עזה.
2. **העותרים 2-6** הם ילדיה הקטינים של גב' [REDACTED] בני 9 עד שבועיים (בהתאמה).
3. **העותרת 7**, גב' [REDACTED] היא תושבת פלסטינית המתגוררת ברצועת עזה ואחותה של העותרת 1.
4. **העותרים 8-11** הם ילדיה הקטינים של גב' [REDACTED] בני 9 עד שנתיים (בהתאמה).
5. **העותרת 12**, גב' [REDACTED], היא תושבת פלסטינית המתגוררת ברצועת עזה ואחותן של העותרות 1 ו-7.
6. **העותרים 13-17** הם ילדיה הקטינים של גב' [REDACTED] בני 9 עד 11 חודשים (בהתאמה).
7. **העותרת 18**, גב' [REDACTED], היא תושבת פלסטינית המתגוררת ברצועת עזה.
8. **העותרים 19-22** הם ילדיה הקטינים של גב' [REDACTED], בני 15 עד 4 (בהתאמה).

9. **העותרת 23**, עמותת "גישה - מרכז לשמירה על הזכות לנוע" (ע"ר) (להלן: **עמותת גישה**) הינה עמותה ישראלית, שמטרתה להגן על זכויות אדם בישראל ובשטחים הנתונים לשליטתה, ביניהן הזכות לחופש התנועה.

10. **המשיב 1** (להלן: **שר הביטחון**) הינו הממונה על הצבא מכוח חוק יסוד: הצבא.

11. **המשיב 2** (להלן: **המתפ"ש**), הינו האחראי על יישום המדיניות האזרחית בשטחי יהודה ושומרון ורצועת עזה, ואמון על תיאום וקישור מול האוכלוסייה הפלסטינית ברצועת עזה.

12. **המשיב 3** (להלן: **מת"ק עזה**) הוא זרועו של המתפ"ש היושב במעבר ארז ואשר אמון על הנפקת היתרי כניסה לתושבים פלסטינים לשטח ישראל, לרבות לצורך מעבר לגדה המערבית ולחוו"ל.

א. התשתית העובדתית

רקע עובדתי בנוגע לעותרים 1-17

13. שלוש האחיות למשפחת [REDACTED] העותרות 1, 7 ו-12 הן תושבות פלסטיניות המתגוררות ברצועת עזה, בנות [REDACTED] בהתאמה. הן נולדו [REDACTED] ומענן הרשום בתעודת הזהות הוא הגדה המערבית. בשנת [REDACTED] עברו יחדיו לרצועת עזה, לאחר שנישאו לשלושה אחים [REDACTED] בשנים שלאחר מכן נולדו לכל אחת מהן ילדים.

העתק תעודות הזהות של העותרות מצ"ב ומסומנים נספח ע/1.

14. כל משפחתן של האחיות למשפחת [REDACTED] נותרה בגדה המערבית, שם מתגוררים הוריהם ושמונת אחיהם ואחיותיהם. לעותרות גם [REDACTED] ואולם ברצועת עזה, מלבד משפחות בני זוגן, אין להן קרובי משפחה.

15. לאור האמור, מבקשות העותרות מדי כמה זמן לבקר בגדה המערבית יחד עם ילדיהם הקטינים ולהיפגש עם בני משפחתן המתגוררים שם. **בשל מדיניות התנועה המגבילה שקבעה מדינת ישראל בין רצועת עזה לבין הגדה המערבית (מדיניות שכונתה "מדיניות הבידול"), יכולות האחיות למשפחת [REDACTED] לפגוש את בני משפחתן רק במקרים חריגים ביותר כמו חתונה, הלוויה או ביקור של קרוב משפחה חולה.**

16. בשנים האחרונות זכו האחיות למשפחת [REDACTED] לצאת לביקורים קצרי מועד בגדה המערבית, באישור המשיבים, וזאת רק לאחר שהסתייעו בעמותת "גישה" לצורך קבלת מענה. כך, בחודש פברואר 2011 הן קיבלו היתר ל-5 ימי ביקור. בחודש נובמבר 2011 הן קיבלו היתר ל-5 ימי ביקור. בחודש ספטמבר 2012 הן קיבלו היתר ל-5 ימי ביקור. בחודש דצמבר 2013 הן קיבלו היתר ל-8 ימי ביקור. בחודש ספטמבר 2014 ביקרו גם כן בגדה, בעקבות [REDACTED]

17. מאז שנת 2014 לא זכו האחיות למשפחת [REDACTED] לצאת עם ילדיהן הקטינים לביקור משפחתן בגדה המערבית.¹ בשנים שחלפו, לכל אחת מהן נולד ילד שלא זכה להכיר את בני משפחתו-סבו, סבתו ודודיו- המתגוררים בגדה המערבית.

18. בתקופה האחרונה, התדרדר מצבו הרפואי של אביהן של העותרות, מר [REDACTED] המתגורר כאמור בגדה. מר [REDACTED] הינו חולה לב אשר עבר בשנת 2009 ניתוח לב פתוח ובשנת 2014 עבר צנתור. בחודש יוני 2017 הוא אושפז בבית החולים [REDACTED] בעקבות כאבים חוזרים בחזה, ובעקבות כך הופנה לביצוע ניתוח צנתור שלישי במספר, שנקבע ליום 29.9.2017.

העתק תעודת הזהות של מר [REDACTED] מצ"ב ומסומן נספח ע/2.

העתק הדו"חות הרפואיים מבית החולים [REDACTED] מהימים 10.6.2017 ו-24.8.2017 מצ"ב ומסומנים נספח ע/3.

19. הצנתור טרם בוצע, למרות דחיפותו, מאחר שמר [REDACTED] מסרב לקיימו כל עוד לא ראה פעם אחת נוספת את בנותיו המתגוררות ברצועת עזה. מר [REDACTED] חושש כי אם יערוך את הניתוח והניתוח חלילה לא יצלח, הוא לא יזכה לראות לעולם יותר את בנותיו ונכדיו, אותם לא ראה מזה שלוש שנים.

20. עם היוודע ההחמרה במצבו הרפואי של האב בחודש יוני 2017, ביום 14.6.2017 פנו האחיות למשפחת [REDACTED] לוועדה האזרחית הפלסטינית והגישו בקשתן לצאת לביקור חולה בגדה המערבית, יחד עם ילדיהן הקטינים. לבקשה צורף המסמך הרפואי הרלוונטי.

21. הבקשה לא נענתה מזה חודשיים ולכן ביום 28.8.2017 פנו האחיות למשפחת [REDACTED] שוב לוועדה, והגישו בקשה "חדשה" לביקור אביהן. יצוין כי בבקשה לא צוינו, בשל טעות, שמוותיהם של העותרים מס' 15 ו-16. כמו כן בבקשה לא צוין העותר מס' 6 שכן הוא היה עדיין בבטן אמו במועד הגשת הבקשה.

22. על מנת להבטיח את קבלת המענה הפעם, פנו האחיות למשפחת [REDACTED] לעמותת "גישה", שסייעה להם בעבר, כאמור, לקבל אישורי ביקור מהמת"ק. העמותה פנתה במכתב למת"ק ביום 10.10.2017. המכתב לא נענה עד עתה. במסגרת שיחה טלפונית עם קצינת פניות הציבור במת"ק עזה ביום 6.11.2017 נמסר בעל-פה כי הבקשה התקבלה והיא בטיפול. לא נמסר צפי לקבלת החלטה בבקשה.

העתק מכתב עמותת "גישה" בעניין האחיות [REDACTED] מיום 10.10.2017 מצ"ב ומסומן נספח ע/4.

23. בחלוף חמישה חודשים מאז הגישו את בקשתן הראשונה, ובחלוף יותר מחודשיים מאז הגישו את בקשתן השנייה, ומשלא התקבל מענה ואף לא שום התייחסות לבקשתן הדחופה מהמשיבים, לא נותרה בידי האחיות ברירה אלא להגיש עתירה זו.

¹ יצוין כי העותרת מס' 1 יצאה לאחרונה, בחודש אוקטובר 2017, באישור המשיבים, לליווי בנה לטיפול רפואי בבית החולים תל השומר בישראל.

24. יצוין כי נוכח העובדה שהאחיות לא ראו את אביהן ושאר משפחתן שבגדה המערבית מזה שלוש שנים, הן מבקשות לקבל היתר ביקור למשך שבועיים. תקופה זו, הגם שהיא קצרה ביותר בנסיבות, תאפשר להן למצות את הביקור המשפחתי, לסעוד את אביהן במהלך הפרוצדורות הרפואיות שיעבור ולפגוש בני משפחה רבים.

רקע עובדתי בנוגע לעותרים 18-22:

25. העותרת מס' 18, [REDACTED], הינה תושבת פלסטינית המתגוררת ברצועת עזה, בת [REDACTED] גב' [REDACTED] נשואה למר [REDACTED]. תושב פלסטיני גם כן. לפני כתשע שנים נסע מר [REDACTED] מרצועת עזה לערב הסעודית, שם הוא מתגורר ועובד כיום. מר משעל מחזיק בתושבות סעודית.

העתק תעודות הזהות של בני הזוג, [REDACTED] מצ"ב ומסומן **נספח ע/5**.

26. לבני הזוג ארבעה ילדים - [REDACTED]. בשנת 2012 נסעה גב' [REDACTED] עם שלושת ילדיה (דאז) לביקור בן-זוגה בערב הסעודית. לאחר חזרתם לעזה, ילדה את בנם הרביעי [REDACTED], היום בן 4, שלמעשה לא זכה לפגוש את אביו מעולם.

27. לאחרונה התדרדר מצבו הרפואי של מר [REDACTED] המתגורר כאמור בגפו בערב הסעודית מזה תשע שנים. מעבר להיותו [REDACTED] הוא מטופל תרופתית ובמשך חודשים המתין לעבור ניתוח [REDACTED]

העתק המסמכים הרפואיים של מר [REDACTED] מצ"ב ומסומנים **נספח ע/6**.

28. יצוין כי גם גב' [REDACTED] בשל בעיות רפואיות אלו קיבלה גב' [REDACTED] בגדה המערבית ובישראל.

העתק המסמכים הרפואיים של גב' [REDACTED] מצ"ב ומסומנים **נספח ע/7**.

29. ההתדרדרות במצבה הרפואי של גב' [REDACTED] לצד זו של בן-זוגה, חיזקה בה את הרצון להפגיש פעם נוספת בין ילדיה לאביהם, וכך לתחזק את ההיכרות והקשר השוטף ביניהם. זאת כמובן לצד הרצון להפגיש את אבי המשפחה עם ילדו בן ה-4, אותו לא פגש מעולם, ולצד הרצון הטבעי לפגוש את בן-זוגה אותו לא ראתה מזה 5 שנים, ולסעוד אותו בשל מצבו.

30. לנוכח האמור, ביום 11.9.2017 פנתה גב' [REDACTED] לוועדה האזרחית הפלסטינית והגישה בקשה ל"ביקור חולה בחו"ל", יחד עם ארבעת ילדיה. לבקשה צורפו המסמכים הרפואיים הרלוונטיים. לצד זאת, העותרת הנפיקה לה ולילדיה אשרת כניסה לירדן, שתקפה עד ה-23.11.2017 וכן אשרת כניסה לערב הסעודית, שתקפה עד לחודש יולי 2018.

העתק האשרה של גב' [REDACTED] וילדיה לערב הסעודית והאשרה לירדן, מצ"ב ומסומן **נספח ע/8**.

31. משחלף חודש ולא התקבל מענה ממת"ק עזה חרף העובדה שמדובר בבקשה הומניטארית, פנתה גב' [REDACTED] לעמותת "גישה" וזו שלחה בשמה מכתב למת"ק ביום 19.10.2017. כעבור 10

ימים, ב-29.10.2017, התקבלה תשובת "ביניים" ממת"ק עזה, כי הבקשה התקבלה והיא נמצאת בטיפול.

העתק מכתב עמותת "גישה" בעניין גב' [REDACTED] וילדיה מיום 19.10.2017 מצ"ב ומסומן **נספח ע/9**.

העתק תשובת הביניים ממת"ק עזה מצ"ב ומסומן **נספח ע/10**.

32. נוכח דחיפותה של הבקשה, פנתה עמותת "גישה" למת"ק עזה במכתב התראה לפני פנייה לערכאות, וזאת ביום 1.11.2017. מכתב זה לא נענה. במסגרת שיחה טלפונית עם קצינת פניות הציבור במת"ק עזה ביום 6.11.2017 נמסר בעל-פה כי הבקשה עודנה בטיפול. לא נמסר צפי לקבלת החלטה בבקשה, הגם שהיא נמצאת **אצל המת"ק כבר חודשיים**.

העתק מכתב ההתראה של עמותת "גישה" מיום 1.11.2017 מצ"ב ומסומן **נספח ע/11**.

33. נוכח האמור, בחלוף כחודשיים מאז הגישה את בקשתה, ומשלא התקבל מענה לבקשתה הדחופה מהמשיבים, לא נותרה בידי גב' [REDACTED] ברירה אלא להגיש עתירה זו.

34. יצוין כי ביום 7.11.2017, ולאחר שהמתין חודשיים לבואה של בת-זוגו וילדיו, נאלץ מר [REDACTED] עובדה זו מדגישה את הצורך של בת זוגו וילדיו לצאת בדחיפות לערב הסעודית על מנת לסעוד ולתמוך בו.

ב. הטיעון המשפטי

35. במחדלם ליתן החלטה בבקשות העותרות וילדיהן, הפרו המשיבים את חובתם לפעול במהירות הראויה ולהשיב בתוך זמן סביר לפניות של תושבים פלסטינים. יצוין כי הבקשות המתוארות לעיל, לביקור קרובי משפחה חולים בגדה המערבית ובחוו"ל **מופיעות ברשימת הקריטריונים שפרסמו המשיבים לתנועת תושבי עזה מחוץ לרצועה** (ר' עמ' 14 במסמך "סטאטוס ההרשאות" המעודכן ליום 18.9.2017, www.cogat.mod.gov.il/he/services/Procedure/%D7%A1%D7%98%D7%98%D7%95%D7%A1%20%D7%94%D7%A8%D7%A9%D7%90%D7%95%D7%AA.pdf). לפיכך, אין כל הצדקה לסחבת הנמשכת מזה חודשים, בקבלת מענה לבקשות. התנהלות זו, **שהפכה לאחרונה לנורמה בקרב מת"ק עזה**, מפרה גם את חובת ההגינות של הרשות ומסכלת את יכולתם של העותרים כאן, ותושבי עזה בכלל, לממש זכויות יסוד כמו הזכות לחיי משפחה, חופש התנועה ועוד.

המשיבים הפרו את החובה לפעול במהירות הראויה

14. המשיבים עדיין לא נתנו החלטה בבקשת העותרים שהוגשה אליהם לפני חודשיים וחודשיים וחצי. הם אמנם אישרו כי הבקשות הועברו אליהם מהצד הפלסטיני, ועברו לטיפול, אך הם מסרבים למסור עד עתה את החלטתם הסופית. זאת, הגם שלמשיבים נמסרו מסמכים המעידים כי **מדובר בבקשות בעלות אופי הומניטארי מובהק**- ביקור קרוב משפחה החולה באופן קשה וזקוק לתמיכה מצד שני משפחתו.

15. התנהלות זו של המשיבים עולה כדי הפרה של חובתם לפעול במהירות הראויה. חובתה של רשות מנהלית לפעול במהירות הראויה ולהשיב לפונים אליה בתוך זמן סביר היא מן

ממושכלות היסוד של מינהל תקין (בג"צ 4634/04 **רופאים לזכויות אדם נ' השר לביטחון פנים**, פ"ד סב(1) 762 (2007); יצחק זמיר **הסמכות המנהלית**, כרך ב', מהדורה שנייה 1098 (2011)). חובה זו הינה חובה כללית החולשת כמעט על כל הפעולות המנהליות, למעט כאשר דין ספציפי קובע חובת עשייה במועד נקוב (אליעד שרגא ורוני שחר, **המשפט המנהלי**, כרך 3, 338 (2008)). חובה זו נלמדת בין היתר מסעיף 2(א) לחוק לתיקון סדרי המינהל (החלטות והנמקות), תשי"ט-1958 ומסעיף 11 לחוק הפרשנות, תשמ"א - 1981.

16. למעשה, החובה המוטלת על הרשות המינהלית להפעיל את סמכויותיה במהירות ראויה היא חלק מהחובה הכללית החלה על רשות לנהוג בסבירות במובנה הרחב (בג"צ 6300/93 **המכון להכשרת טוענות בית דין נ' השר לענייני דתות**, פ"ד מח(4) 441 (1994); בג"ץ 1999/07 **גלאון נ' ועדת הבדיקה הממשלתית לבדיקת אירועי המערכה בלבנון 2006**, פ"ד סב(2) 123 (2007) (להלן: **עניין גלאון**)). עיכוב במתן מענה לפיכך יכול להעיד על חוסר סבירות בהתנהלות הרשות, שמצדיקה התערבות שיפוטית.

17. הפסיקה פירשה את המושג "מהירות ראויה" כמתייחסת למעשה למענה תוך "זמן סביר". אולם, התשובה לשאלה מהו "זמן סביר" תיקבע בכל מקרה לגופו, על פי נסיבותיו הוא. על פי הפסיקה, יש לבחון אם בקביעת לוח הזמנים בטיפול בנושא הנדון שקלה הרשות את כלל השיקולים הראויים תוך מתן משקל ראוי לכל אחד מהם (בג"ץ 10296/02 **ארגון המורים נ' שרת החינוך** (פורסם בנבו, 15.12.2004); בג"ץ 7844/07 **פנחס כהן נ' ממשלת ישראל** (פורסם בנבו, 14.4.2008)). קביעת הזמן הסביר לפעולה במקרה הקונקרטי נגזרת מאילוצים מעשיים מחד ומעוצמת המשקל והחשיבות לביצוע הפעולה במהירות ביחס לאינטרס הכלל או היחיד, מאידך (עניין **גלאון** לעיל, פס' 8). כאשר מדובר בסוגיה או החלטה שיש לה השלכה על זכויות אדם מקבל מושג "הזמן הסביר" משמעות מיוחדת (עניין **גלאון** לעיל, 153) ועל הרשות לקחת זאת בחשבון בעת הטיפול בפנייה.

18. אחד השיקולים שהמשיבים נדרשים לקחת בחשבון במסגרת הטיפול בבקשה, הוא **היכולת של הפונה להספיק ולהשיג באופן אפקטיבי על ההחלטה, במידה וסורבה, בטרם ייגרם לו נזק בלתי הפיך** (כמו למשל שמועד חתונה או לימודים שהוא אמור להתחיל יחלפו, או אדם קרוב שהוא אמור לבקר ייפטר חלילה). כלומר, חשוב לוודא כי ייוותר די זמן לקבלת ייעוץ משפטי ופנייה לערכאות.

19. בית המשפט הנכבד התייחס ספציפית לשאלה מהו זמן סביר לקבלת מענה לבקשותיהם של תושבי רצועת עזה להיכנס לישראל (לרבות לצורך מעבר מעזה לגדה המערבית ולחוו"ל). בבג"ץ 4212/06 **Avocats Sans Frontieres נ' אלוף פיקוד הדרום** (פורסם בנבו, 28.06.2006), קבע כב' השופט א' לוי ז"ל:

"נותרה לדין בקשתם לחייב את המשיבים להשיב לבקשותיהם של תושבי רצועת עזה למתן היתרי כניסה לישראל, לרבות לצורך מעבר מעזה לגדה, תוך זמן סביר, כך שיתאפשר להם להשיג על החלטות בפני גורמים מנהליים או ערכאות שיפוטיות.

המשיבים אינם חולקים על חובתם לפעול במהירות, וכיצד היו יכולים לטעון אחרת נוכח הוראתו של סעיף 11 לחוק הפרשנות, התשמ"א-1981. יחד עם זאת, יש קושי

לקבוע נורמה מחייבת באשר למועד מתן התשובה, הואיל וההחלטה היא בעיקרה פרטנית ותלויה בנסיבותיו המיוחדות של המבקש או המבקשת את היתר הכניסה או המעבר.

המשיבים הודיעו לבית המשפט, בתגובה משלימה שהגישו ביום 25.6.06, כי הוחלט על ידם שבקשות שהוגשו זמן סביר מראש, התשובה להן תינתן לכל המאוחר 3 ימים קודם למועד היציאה המבוקש. להשקפתנו, הסדר זה מותיר בידי המבקש פרק זמן קצר ביותר כדי לנקוט בהליכים אם בקשתו תסורב, ועל כן טוב יעשו המשיבים אם ישיבו לפונים, למעט במקרים שהנסיבות יחייבו זאת, בפרק זמן שבין 5 ל-7 ימים בטרם מועד היציאה המתוכנן" (ההדגשה הוספה – מ.ל).

20. במקרים בהם אין מועד יציאה ספציפי, והיציאה של התושב מתבקשת בהקדם האפשרי, כמו במקרה דנן, המשיבים מחויבים להשיב לבקשה תוך זמן סביר, בהינתן נסיבות הבקשה ואופייה. על פי הודאת מת"ק עזה עצמו, כשמדובר בבקשות בעלות אופי הומניטארי מובהק כמו הבקשות דנן לביקור חולה, בקשות אלו אמורות לקבל יחס מועדף, ולהיות מטופלות בחריצות ובדחיפות. ר' למשל דברי ב"כ המשיבים בדיון בעת"מ 47176-02-17 גראבלי נ' שר הביטחון ואח', מיום 26.2.2017:

"יש הרבה כניסות לישראל למטרות יותר דחופות וחשובות כמו כניסה לצרכים רפואיים או ביקור חולים להן צריך לתת עדיפות" (עמ' 2 לפרוטוקול, שורות 21-23. הדגשה שלי, מ.ל).

העתק העמודים הרלוונטיים מפרוטוקול הדיון בעת"מ גראבלי מצ"ב ומסומן נספח ע/12. ר' גם את תגובת המשיבים בבג"ץ 4653/17 וסאם גודה נ' שר הביטחון מיום 12.6.2017:

"בהתחשב בכמות הבקשות העצומה המוגשת מדי חודש בחודשו, המשיבים נדרשים לערוך תיעדוף של הבקשות המובאות לפיתחן, כך שבקשות הומניטאריות שעניינן מטרת קבלת טיפול רפואי מציל חיים וביקור קרובי משפחה המאושפזים ומצויים בסכנת חיים מקבלים עדיפות על פני בקשות אחרות" (סעיף 19 לתגובה. הדגשה שלי, מ.ל).

העתק העמודים הרלוונטיים מתגובת המשיבים בבג"ץ גודה מצ"ב ומסומן נספח ע/13. ר' גם את תשובת המתפ"ש לבקשת חופש מידע מיום 7.9.2017:

"ישנו תעדוף ברור של הדברים כמו למשל, בקשות כמו בקשות הומניטריות [כך במקור] מטופלות לפני בקשות לחידוש היתר לצורך מסחר" (סעיף י"ג)

העתק העמודים הרלוונטיים מתשובת המתפ"ש מיום 7.9.2017 מצ"ב ומסומן נספח ע/14.

21. מיותר לציין שתיעדוף הבקשות אינו אמור להוביל לתוצאה בה בקשות לא נענות במשך שבועות ארוכים ואף חודשים. כל בקשה ליציאה מרצועת עזה היא חשובה ודחופה והמשיבים ודאי מחויבים לעקרונות של טיפול בזמן סביר בכל הבקשות שמופנות אליהם. קביעת סדרי עדיפויות בתוך עבודת המת"ק היא כמובן בשיקול דעתם של המשיבים, אך היא אינה יכולה להוביל לעיכובים כה רבים ולעתים להעדר מענה מוחלט.

22. ואולם, גם בהינתן אמירות אלו של המשיבים ביחס לתיעדוף בקשות לביקורי חולים, במקרה דנן הם כשלו מלטפל בחריצות ובדחיפות המתחייבות בבקשות העותרים. **הבקשות יושבות על שולחנו של מת"ק עזה כבר יותר מחודשיים ימים ובכל זאת טרם ניתן בהן מענה.** התנהלות אטית ונסחבת זו מצד המשיבים, וגורמי הייעוץ עימם הם עובדים, לא יכולה אלא להעיד שהמשיבים מזלזלים במצב הרפואי של קרובי המשפחה של העותרים ומזלזלים בזכותם של העותרים לבקר את בני משפחתם החולים.

23. על פי אמות המידה שנקבעו בפסיקה, ניתן לומר כי ללא ספק הזמן הסביר למתן החלטה בבקשות העותרים חלף עבר לו. בהתאם לאמור בפסיקה, נראה כי המשיבים התעלמו לחלוטין מעוצמת המשקל והחשיבות שבביצוע הפעולה במהירות לאור האינטרס של העותרים ביציאה לביקור קרובי משפחתם בגדה ובחוו"ל. בסיטואציה הזו, המוצא האחרון של העותרים הוא לפנות לבית המשפט על מנת שיניע את המשיבים לתת החלטה.

24. אכן, למרות שבתי המשפט כבר שפכו קיתונות של דיו כדי להבהיר למשיבים דכאן ולרשויות המדינה בכלל כי חובתן לענות לפונים אליהם תוך זמן סביר, עדיין נראה כי פעמים רבות, **הגשת העתירה היא האמצעי היחיד העומד בפני התושב לזרז את הטיפול בבקשה.** כך נכתב לדוגמה בעת"מ 1602/06 ארואטי נ' משרד הפנים (פורסם בנבו, 24.1.2007):

"לא יתכן שאזרח שנוזקק לרשות, ימצא מולו דלת נעולה, אוזן ערלה וחלון אטום. לא יתכן שרק עתירה מינהלית תגרום לרשות למלא את חובתה הפשוטה להתייחס לאזרח."

25. במקרה של המשיבים דנן מסקנה זו היא במיוחד נכונה. **הסחבת הפושעת במת"ק עזה במתן מענה לבקשות יציאה של תושבי עזה הפכה כבר לנורמה, והובילה לפגיעה בזכויותיהם של מאות תושבים. רק מתי מעט מתוכם, שזכו לקבל ייצוג משפטי, הצליחו באמצעות הגשת עתירות לקבל מענה לבקשותיהם.** אכן, עתירות רבות הוגשו לבתי המשפט בגין העדר מענה מצד מת"ק עזה. רק מהשנה האחרונה ניתן לציין את העתירות הבאות, שנמחקו לאחר שנמסר המענה: עת"מ 43430-01-17 נסמה אלנזלי נ' שר הביטחון ואח'; עת"מ 17515-02-17 עביר מאדי נ' שר הביטחון ואח'; עת"מ 47176-02-17 מחמד גראבלי נ' שר הביטחון ואח'; עת"מ 62251-02-17 נרמין רמלי נ' שר הביטחון ואח'; עת"מ 6293-03-17 אללא אבו-גזר ואח' נ' שר הביטחון ואח'; עת"מ 40140-03-17 נסרין עזיז ואח' נ' מדינת ישראל; בג"ץ 4653/17 וסאם גודה נ' שר הביטחון; בג"ץ 5052/17 נוף אבו-עאבד ואח' נ' שר הביטחון ואח'; בג"ץ 7343/17 ד"ר סעיד יעקבי ואח' נ' שר הביטחון ואח'; בג"ץ 7767/17 עומר שוא ואח' נ' שר הביטחון ואח'; בג"ץ 8254/17 ד"ר עבד-אלחכים אבו-נצר נ' שר הביטחון ואח'; בג"ץ 8325/17 נור מורד ואח' נ' שר הביטחון ואח' ועוד.

26. בית המשפט הנכבד התבטא בחומרה ביחס לתופעה זו, בה נציגי המשיבים מתמהמהים זמן רב עם מתן החלטה בבקשות היתרים של תושבים פלסטיניים, ורק הגשת עתירה מביאה לקבלת החלטה. וכך נאמר בבג"ץ 3764/16 עלי נ' המפקד הצבאי לאזור הגדה המערבית, ביחס לסחבת במתן מענה לבקשות של פלסטיניים תושבי הגדה:

"תוגש בתוך שבוע הודעה מטעם המשיב...מדוע אין משיבים במועד לפונים במקרים כגון דא, והם נאלצים להגיש עתירה על כל בזבוז המשאבים של הצדדים, בית המשפט (שכמובן מי מתחשב בו בכלל ובזמנם של אנשי המזכירות והשופטים); וברגע האחרון, לאחר שנלמד התיק, מוסרת המניעה. נלאינו מכגון דא." (פסק דין והחלטה מיום 5.7.2016)

וכן:

"האידיאולוגיה צריכה להיות פשוטה: מבלי לפגוע כהוא זה בביטחון ובשיקול ביטחון, כמובן, יש צורך במאמץ להקל ככל הניתן על האוכלוסיה הפלסטינית הנזקקת להיתרים במישור המינהלי, כדי לפשט את החיים במציאות המדינית, המשפטית והיומיומית המורכבת. בכך גם יכולות לכאורה הרשויות להקל על עצמן ולחסוך בירוקרטיה. מכל מקום, ראוי להגיע למסגרת פשוטה ככל הניתן ומובנת ככל הניתן, כדי להסיר מעקשים לא נחוצים בחיי האוכלוסיה. העתירות הרבות המוגשות ונמחקות בטרם דיון כיון שנפתרה הבעיה הקונקרטי, והמוכחות על-ידי כך כמיותרות מעיקרן אילו טופל הנושא, מעידות כמאה עדים על הצורך בשיפור" (החלטה מיום 20.4.2017)

27. ספציפית ביחס לתושבי עזה התבטא בית המשפט העליון באומר:

"מתגובת המשיבים ניכר העומס הרב המוטל על כתפיהם, ואולם אין הוא מצדיק להתעלם מבקשות חוזרות ונשנות של העותר" (עניין **גודה** לעיל, פורסם באר"ש, 15.6.2017).

28. אך לאחרונה אמר כב' השופט קרא במהלך דיון בעתירת העדר מענה של תושב עזה שביקש לצאת ללימודים:

"כבוד השופט ג' קרא: **האם נראה סביר כי חודשיים פחות שבוע למתן תשובה, זה זמן סביר למתן תשובה מטעם הרשות?** בהינתן העובדה שידעו כי היה צריך לצאת מן הרצועה בתאריך מסוים." (עניין **עומר שוא** לעיל, דיון מיום 10.10.2017, עמ' 2, שורות 8-9 לפרוטוקול)

29. בית המשפט המחוזי בבאר שבע קבע גם הוא:

"חובת המת"ק, ככל גוף מנהלי אחר, להשיב לפניות אליו בתוך זמן סביר, ברורה מאליה. התשובה כמובן יכולה להיות בעלת תכנים מגוונים, אך **עצם התשובה הוא חובה**. מצב בו פניה נותרת ללא תשובה כאשר ברקע ישנו אירוע מוגדר בזמן, קולעת את הפונה למצב של אי וודאות ומאלצת אותו, כמו במקרה זה, לפנות לבית המשפט." (עת"מ 40140-03-17 **נסרין עזיז ואח' נ' מדינת ישראל** (לא פורסם, 30.4.2017). הדגשה שלי, מ.ל.)

30. בתי המשפט גם לא היססו לפסוק הוצאות כאשר רק בעקבות הגשת העתירה ניתן מענה מטעם מת"ק עזה (ר' למשל עת"מ 17515-02-17 **עביר מאדי נ' שר הביטחון ואח'** שם נפסקו הוצאות בסך 3,500 ₪; עניין **עזיז** לעיל, שם נפסקו הוצאות בסך 2,000 ₪).

31. יצוין כי כבר בחודש אפריל 2017 ציינו באי כוח המשיבים בפני בית המשפט כי בעיית העומס במת"ק והסחבת במתן מענה לבקשות מוכרת ונמצאת בטיפול. וכך אמר ב"כ המשיבים בעניין עזיז לעיל:

"אני שומע מבית המשפט הערות כלליות הנוגעות למתן תשובות של המת"ק לפונים. אנו מודעים לבעיה ופועלים בנושא זה. **ממש בתקופה זאת מתבצעת עבודה בסוגיה האמורה**. כאמור, אנו מודעים לצורך בשיפור המצב לפחות בכל הנוגע למתן תשובות ברורות לפונים על עצם קבלת הפניה ומתן אפשרות לפונה לשוב ולברר בנוגע לפניה" (פרוטוקול דיון מיום 30.4.2017, עמ' 1, שורות 9-12. הדגשה שלי, מ.ל.).

32. לעותרים אין שום מידע באשר להתקדמות העבודה בסוגיה זו, אולם ברור כי **בכל החודשים שחלפו התנהלות מת"ק עזה לעניין זמן הטיפול בבקשות לא השתפרה אלא רק הורעה**, ולראיה, המשיבים מסרו במסגרת תשובה לבקשת חופש מידע כי נכון לספטמבר 2017 **נמצאות על שולחנו של מת"ק עזה 16,466 בקשות שטרם נענו** (!) (ר' נספח ע/14, סעיף ח'). זהו מספר אדיר וחסר תקדים, המעיד על עומק הבעיה בהתנהלות המת"ק. והנה, עוד ועוד עתירות צריכות להיות מוגשות לבית המשפט הנכבד, ולבתי משפט אחרים, על מנת שתושבי עזה יקבלו את המענה לבקשותיהם. העתירה שבכותרת מוגשת גם היא לאחר **שחודשיים חלפו** מאז הוגשו בקשות הומניטאריות ולא ניתן מענה.

המשיבים הפרו את חובת ההגינות של הרשות

33. חובת ההגינות של הרשות היא אבן פינה בדיני המינהל הציבורי, בהיותה נאמן של הציבור (בג"ץ 164/97 קונטרס נ' **משרד האוצר**, פ"ד נב(1), 289 (1998); דפנה ברק-ארז, **משפט מינהלי**, כרך א' 276 (2010)). חובת ההגינות נובעת מכך שהשלטון והיחיד אינם שווי-כוחות ואינם שווי-מעמד. השלטון מחזיק כוח ועצמה וחובת ההגינות נועדה לשמש בלם לכוח ורסן לעצמה. הגם שהעותרים אינם אזרחי ישראל, הם עדיין תלויים בהחלטת המשיבים. כל עוד למשיבים היכולת למנוע את כניסתם לישראל ועל דרך זו לפגוע בזכויות יסוד המוקנות להם, עליהם החובה לנהוג כלפיהם במידת ההגינות, כמו כלפי כל פונה התלוי ברשות.

34. חובת ההגינות מחייבת את הרשות לטפל באופן רציני ואחראי בפנייתם של תושבים כדוגמת העותרים, ולהשיב להם בזמן סביר מהי החלטתה. אי מתן מענה במשך תקופה החורגת מגדר הסביר כמוה כדחיית הבקשה ללא מתן נימוקים (ר' פס' 7 בפסק הדין בעניין **מאדי** לעיל, מיום 12.3.2017). לעניין זה יפים דבריו של פרופ' זמיר:

"מבחינתו של אדם הנזקק להחלטת הרשות, שיהוי במתן החלטה עלול לגרום נזק רב...לעתים, כאשר העניין דחוף, נזקו של שיהוי יכול להיות שקול כנגד נזקו של סירוב" (זמיר לעיל, 1093).

35. כך, **הפונה מצוי בפני שוקת שבורה - אין הוא יודע מתי ואם בכלל תאושר בקשתו, ואין הוא יודע כיצד להתייחס לעיכוב**. אין בפניו גם נימוקים מדוע בקשתו מתעכבת או למעשה נדחית, דבר הפוגע ביכולתו למצות את זכויותיו באפיקים אחרים ובפרט בפני ערכאות. לעניין זה יפים דברי השופטת יהודית צור בעת"מ (י-ם) 139/07 **משה כהן נ' שר הפנים** פס' 49 (פורסם בנבו, 25.07.2007):

"בתי המשפט חזרו והדגישו את החובה של רשות ציבורית לטפל בפניות של אזרחים בדרך עניינית ויעילה. חשוב במיוחד להקפיד על מתן תשובה תוך זמן סביר והעיקר יש ליידע את הפונה בצורה ברורה ומדויקת מהי עמדת הרשות בעניינו ומה נדרש ממנו לעשות על מנת לקדם את עניינו בצורה יעילה ועניינית."

36. כאמור, במקרה דנן, ממתניים העותרים מזה חודשיים וחודשיים וחצי למתן תשובה בבקשותיהם. אין הם יודעים מה עשויה להיות עמדת הרשות בענינם ואין הם יודעים מה נדרש מהם לעשות על מנת לקדם את ענינם בצורה יעילה ועניינית, כדברי בית המשפט. בהעדר תשובה כלשהי מהמשיבים, פונים העותרים אל בית המשפט מבלי שיש להם כל יכולת להתמודד עם טענות שאולי יועלו ואולי לא יועלו כנגדם. בכך מועלת הרשות בחובת ההגינות כלפיהם.

המשיבים פוגעים באופן בלתי מידתי בזכויות העותרים

37. מחדלם של המשיבים להשיב לבקשת העותרים לא רק שאינו בלתי סביר נוכח חלוף הזמן, אלא הוא גם בלתי מידתי בהיותו פוגע באופן קשה בזכויות היסוד של העותרים. יוזכר, כי נוכח השליטה של ישראל על מעברי הגבול בין רצועת עזה לבין שטחה ושליטתה על תחומי חיים רבים של תושבי עזה, מחויבת היא מכוח המשפט הבינלאומי והישראלי לכבד ולהגן על אותן זכויות האדם המושפעות משליטתה - בראשן ובעיקרן הזכות לחופש התנועה של התושבים והזכויות שנגזרות ממימוש חופש התנועה, כגון במקרה דנן הזכות לחיי משפחה תקינים. בית המשפט העליון הכיר בכך שנוכח שליטתה של ישראל על מעברי הגבול, והתלות שפיתחו תושבי עזה בישראל באספקטים רבים, היא מחויבת להבטיח את הצרכים ההומניטאריים של תושבי עזה (בג"ץ 9132/07 אלבסיוני ואח' נ' ראש ממשלת ישראל ואח' פורסם בנבו, 30.1.2008).

38. יפים לעניין זה דברי בית המשפט העליון בבג"ץ 1169/09 פורום משפטי למען ארץ ישראל - נ' ראש הממשלה פס' 21 (פורסם בנבו, 15.6.2009):

"על חובתו של הממשל הישראלי לדאוג לקיום הצרכים ההומניטאריים הבסיסיים של תושבי איו"ש והרצועה עמדה פסיקת בית משפט זה לא אחת. גם אם רצועת עזה נשלטת כיום על ידי תנועת החמאס, אשר הוכרזה ארגון טרור, חיים בה תושבים הזקוקים לשירותים חיוניים לקיום איכות ורמת חיים סבירה ואנושית. ישראל נדרשת להושיט עזרה כדי לאפשר סיפוק צרכים הכרחיים לאוכלוסייה המקומית, שבלעדיה לא יקבלו מענה."

39. במקרה דנן, העותרים תלויים בהיתר מהמשיבים על מנת להיפגש עם בני משפחה מדרגה ראשונה המתגוררים רחוק מהם - בגדה המערבית ובערב הסעודית. היציאה דרך רצועת עזה לגדה המערבית, וכיום גם לחו"ל, אפשרית רק דרך מעבר ארז שבשליטת ישראל (מעבר רפיח נכון להיום סגור, ואין צפי לפתיחתו בזמן הקרוב). ההיתר ממילא יכול להינתן רק בנסיבות שהוצגו בעתירה לעיל - כאשר קרוב המשפחה חולה במצב קשה. בנסיבות אלו,

נקיטת הסחבת מצד המשיבים במתן מענה לבקשות העותרים מביאה לפגיעה קשה ובלתי הפיכה בזכותם של העותרים לחופש תנועה ולחיי משפחה תקינים.

40. פגיעה זו בזכויותיהם של העותרים אסורה כאמור לפי המשפט הבינלאומי ההומניטארי- דיני כיבוש ודיני זכויות האדם- והיא גם כפופה לעקרונות מנהליים וחוקתיים של המשפט הישראלי. עליה לעמוד במבחני הסבירות והמידתיות, אך היא איננה עומדת בהם. פגיעה זו אינה נעשית לתכלית ראויה, שהרי המשיבים לא פירטו ולא הצדיקו בשום אופן את העיכוב במתן המענה. אף אם יוכח על ידי המשיבים כי ישנה תכלית כלשהי לעיכוב, הרי שהפגיעה הטמונה בכך לזכויות העותרים עולה על המידה הדרושה לשם הגשמתה של תכלית זו.

סיכום

41. העותרים- ארבע נשים פלסטיניות וילדיהם הקטינים- ממתניים בקוצר רוח לקבל את תשובת המשיבים המאשרת את יציאתם לביקור קרובי משפחתם החולים- אבי המשפחה [REDACTED] בגדה המערבית מזה ואבי המשפחה [REDACTED] בחו"ל מזה. **התנהלות המת"ק בעניינם חורגת מכל סטנדרט תקין של פעילות מינהלית- היא מפרה את חובתם להשיב במהירות הראויה ואת חובת ההגינות שהמשיבים כפופים לה. כתוצאה מכך, היא פוגעת בזכויות יסוד של העותרים לאין שיעור- זכותם לחיי משפחה וזכותם לנוע.**

42. המקרה דנן מצטרף לשורה של מקרים בהם תושבי עזה נאלצים להגיש עתירה לבית המשפט הנכבד רק בשל אי מתן מענה. ואולם, תושבים אלו הם אותם מתי המעט שזכו לקבל ייצוג משפטי בפני ערכאות ישראליות, ובכך לקבל מענה לבקשתם. **הרוב המוחלט של התושבים שבקשותיהם לא נענו פשוט מוותרים על זכויותיהם, מתיאשים ונותרים "תקועים" בעזה. כך יוצאים המשיבים נשכרים מהתנהלותם הפסולה. לנוכח העדויות לעיל, והנתונים על מספר הבקשות ה"תקועות" במת"ק עזה, הגיעה העת לטפל באופן שורשי בבעיית העומס והסחבת שפשתה במת"ק עזה, על מנת לייתר הגשתן של עתירות אלו.**

43. לאור האמור לעיל, מתבקש בית המשפט הנכבד להוציא צו על-תנאי כאמור בכותרת וכן לחייב את המשיבים בהוצאות העותרים, לרבות אגרת בית משפט ושכ"ט עו"ד כדין. העתירה נתמכת בתצהיר העותרות שנחתם בפני עורכת דין ברצועת עזה ונשלח לח"מ, לאחר תיאום טלפוני. בשל הקושי בקיום מפגשים בין העותרים לבין ב"כ ובשל דחיפות העתירה, מתבקש בית המשפט הנכבד לקבל את התצהיר ואת ייפוי הכוח שנחתמו ונשלחו בפקס.

מיכל לופט, עו"ד
באת-כוח העותרים

8.11.2017